

UNIVERZITET U SARAJEVU - INSTITUT ZA HISTORIJU

Komisija za izbor u zvanje *viši naučni saradnik za stariju historiju (osmanski period)*

UNIVERZITET U SARAJEVU – Institut za historiju
Vijeću Instituta

Predmet: Izvještaj o prijavi kandidata i prijedlog za izbor u zvanje višeg naučnog saradnika za stariju historiju (osmanski period)

Na osnovu čl. 29 Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti (*Službene novine Kantona Sarajevo*, br. 26, 30. juna 2016), i čl. 106 Statuta Univerziteta u Sarajevu, Vijeće Instituta za historiju donijelo je Odluku o imenovanju Komisije za izbor u naučno zvanje *viši naučni saradnik za oblast starije historije – osmanski period* (br. 01-01-523/23 od 06. 06. 2023. godine) u sljedećem sastavu:

1. Prof. dr. Senaid Hadžić, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli, uža naučna oblast: Historija novog vijeka, predsjednik
2. Akademik prof. dr. Dragi Gjorgiev – Institut za nacionalnu istoriju, Skoplje, Republika Sjeverna Makedonija, oblast: Historija osmanskoturskog perioda, član
3. Dr. Safet Bandžović, naučni savjetnik, Institut za historiju u Sarajevu, član
4. Dr. Dragana Kujović, naučni savjetnik, Istorijski institut Crne Gore, zamjenski član.

Sekretarijat Instituta je Komisiji za izbor u zvanje (dalje: Komisija) dostavio Potvrdu (broj 03-01-462/23 od 29. 05. 2023. godine) kojom je potvrđeno da se na konkurs za izbor u zvanje, pozicija

1: *viši naučni saradnik za stariju historiju (osmanski period)*, objavljen u listu *Dnevni avaz* 8. maja 2023. godine, prijavio jedan kandidat: Ramiza Smajić, doktor historijskih nauka, naučni saradnik za stariju historiju (osmanski period) u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu. Potvrdom se konstatuje da je prijava blagovremeno i uredno svojeručno potpisana i da su dostavljeni svi potrebni dokumenti traženi konkursom, te da je prijava potpuna i usklađena sa uvjetima utvrđenim konkursom.

Na osnovu detaljnog uvida u Prijavu na konkurs (br. 0301-412/23 od 19.05.2023.) i prateću dokumentaciju i materijale (izvod iz matične knjige rođenih, uvjerenje o državljanstvu, ovjerena kopija diplome o stečenom zvanju doktora nauka iz oblasti za koju se bira, ovjerena kopija rješenja o nostrifikaciji navedene diplome, biografija sa bibliografijom, radovi objavljeni nakon izbora u zvanje naučnog saradnika, ovjerena kopija dokaza o izboru u zvanje, spisak projekata, patenata ili originalnih metoda iz oblasti za koju se vrši izbor), Komisija je razmotrila pristigli materijal i podnosi Vijeću Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu sljedeći:

IZVJEŠTAJ

I Biografski podaci kandidata

Dr. Ramiza Smajić je rođena 14. 12. 1966. godine u Visokom, Bosna i Hercegovina.

Nakon završene osnovne škole u rodnom mjestu, školovanje nastavlja u Prvoj gimnaziji u Sarajevu. *Diplomirani orijentalista – turkolog i arabista* postaje na Odsjeku za orijentalistiku Filozofskog fakulteta u Sarajevu 1989. godine. Na Odsjeku za historiju istog fakulteta 2006. godine dobija zvanje *magistra historijskih nauka*, a na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2019. godine stiče zvanje *doktorice humanističkih znanosti, polje: povijest*.

Radno iskustvo:

Od 1990. do 1993. godine dr. Ramiza Smajić je zaposlena na mjestu asistenta u Historijskom odjeljenju Orijentalnog instituta u Sarajevu. Zbog nemogućnosti odlaska na posao uslijed opsade Sarajeva, naredne dvije godine je angažirana na Islamskoj pedagoškoj akademiji u Zenici kao asistent na predmetu Arapski jezik i predavač na predmetu Orijentalno-islamska civilizacija, kao nastavnik arapskog jezika u OŠ „Safvet-beg Bašagić“ u Visokom i zaposlena kao glavni i odgovorni urednik TV Visoko do 1995. godine. U periodu od 1996. do 2000. godine, radi u Odjeljenju specijalnih zbirki Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine kao voditelj Zbirke rukopisne i rijetke knjige, potom i v.d. rukovodioca Odjeljenja specijalnih zbirki i „Bosniace“. Od 2000. godine dr. Ramiza Smajić je zaposlena u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu, u kojem je prošla zvanja od stručnog do naučnog saradnika za stariju historiju (osmanski period).

Od početka rada u Orijentalnom institutu 1990. godine uključena je u makro-projekat Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine DC XIII/2, na koautorskom priređivanju najstarijeg katastarskog popisa live Bosne iz 1468/9. godine. U naučnoj periodici se prvi put oglasila 1991. godine nakon učešća na skupu „Širenje islama i islamska kultura u Bosanskom ejaletu“.

Bibliografiju dr. Ramize Smajić čine tri knjige (dvije naučne monografije i knjiga izvorne grade), više desetina naučnih i stručnih radova, recenzija, predgovora, prikaza, publicističkih članaka, javnih predavanja, objavljenih u referentnim časopisima i indeksiranim bazama (Current Contents, Scopus, Web of Science i dr.). Pored toga, autorica je prevoda dvadeset djela sa francuskog, arapskog i turskog jezika, od čega nekoliko naslova iz historije osmanskog perioda i savremene historije.

Profil Ramize Smajić na Google Scholaru na datum 13.05.2023. bilježi 124 citiranja, od toga H-indeks 5, i10-indeks 4.

Izvor: <https://scholar.google.com/citations?user=si7KLMwAAAAJ&hl=hr>

Napomena: Naučni radovi i članci u publicistici do 1995. godine objavljeni su pod prezimenom Ibrahimović.

II Radovi od posljednjeg izbora u zvanje u naučnog saradnika do danas

- Knjige

U periodu od izbora u zvanje naučnog saradnika 2019. godine, dr. Ramiza Smajić je objavila dvije knjige (jednu historijsku monografiju i jednu knjigu izvorne građe).

Monografija *Migracije i Bosanski ejalet: 1683-1718*. (Sarajevo: Institut za historiju UNSA, 2022) predstavlja doktorsku disertaciju odbranenu 2019. godine pod mentorstvom prof. dr. Nenada Moačanina, a koja je, sudeći po citiranju već u rukopisu pobudila pažnju javnosti. Tektonske smjene na demografskoj karti Bosanskog ejaleta s kraja 17. stoljeća bile su obrađivane parcijalno i skromno, uglavnom u kontekstu aktivnosti Osmanske države na teritoriji koju je pokrivaio Bosanski ejalet u periodu 1683-1718, kao i po dugotrajnoj interpretativnoj paradigmi progona pripadnika jedne konfesionalne zajednice od drugih ili progonima iz isključivo ekonomskih razloga. Prepoznavši nedostatak i potrebu interdisciplinarnog pristupa i komparativne historijsko-demografske metodologije, autorica je fokus stavila na migracijske tokove i društveno-političke okolnosti kao ključne faktore demografskih promjena na prostoru Bosanskog ejaleta. Ovog puta, međutim, prikaz migracija kroz bosanski prostor multiperspektivnim istraživanjem je uključio zanemarene aspekte migrantskog iskustva, svakodnevicu kroz odnos domicilnog stanovništva i muhadžira, prirodne katastrofe koje su takođe pokretale migracije, ali i simbiozu kultura koje su evoluirale prirodno u nove i nipošto konačne forme. Kroz obimnu korištenu literaturu autorica je uočila čestu naviku pojednostavljivanja demografskih procesa gdje se npr. broj određenih migrantskih zajednica do kojeg je došao jedan autor preuzima od niza drugih bez kritičke analize izvora i mogućnosti da se radi o tom određenom broju. Dr. Ramiza Smajić stoga za ovu temu donosi širi kontekst događanja, koristeći prvorazredne izvore različite provenijencije iz fondova domaćih i stranih arhiva (BiH, Turska, Hrvatska, Srbija, Austrija...)

Da bi uspjela doći do ciljeva svojih istraživanja, autorica se potrudila da čitalac prvo stekne uvid u formiranje administrativnih jedinica, stanje u cijeloj Osmanskoj državi i posebno Balkana u periodu 1683-1718, društvenu strukturu i konfesionalnu sliku Bosanskog ejaleta. Migracijski talasi su praćeni hronološki preko odvojenih grupa različite konfesionalne i etničke pripadnosti. U knjizi su obrađena kretanja muhadžira neposredno nakon osmanskog poraza pod Bečom 1683. godine, dolazak Jevreja u Sarajevo, mletačko osvajanje Novog i progon i raseljavanje stanovništva Novog i Risna, izgradnja Nikšića kao utočišta prognanika, potom migracijski valovi do 1690. godine, seoba katolika iz Hercegovine 1693. godine, seobe u „Carske zemlje“, unutrašnje migracije do kraja 17. stoljeća, migracijska kretanja nakon 1699. godine, dovodenje Karadaglija na Glasinac 1714. godine, kao i migracije do 1718. Autorica govori o fenomenu višestrukih migracija kao čestoj pojavi kroz nekoliko stoljeća. Migracije su često bile i poticane, kroz njih se dešavalo i nasilno prevjeravanje, a često su bile vezane za hajdučiju. Teški talasi kuge i drugih epidemija i faktori rasta i opadanja broja stanovništva trajno su obilježili period koji je bio u fokusu ovog djela. Rezultati istraživanja promjena nastalih uslijed svih tih uzroka i pojava daju sliku kulturnog okruženja, svjedoče o preuzimanju tradicija, njihovog oplemenjivanja i očuvanja. Autorica je kroz analizu pojedinih demoloških definiranja ukazala na nužnost historiografskog otvaranja multiperspektivnim pristupima, čime današnja slika identitetskih označenosti stanovništva ovih prostora postaje daleko jasnija. To, naravno, donosi i kontroverze uslijed dugotrajnih uproščavanja određenih terminoloških, onomastičkih ili općenito pojmovnih sadržaja, na što autorica ukazuje komparacijom podataka iz izvorne građe i kritičkom analizom literature. Posebno zanimljivo i aktuelno je pitanje imenovanja Drugog i etničkog kroz tretirane primjere pojmova Kiptije, Vlasi, balija, škutor, Grci, bekijaš, Šokac.

Druga objavljena knjiga dr. Ramize Smajić je knjiga izvorne građe osmanske provenijencije, *Osmanski popisni defteri stanovništva Visokog i okoline iz 1850. godine* (Sarajevo: Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka; Visoko: Gradska biblioteka, 2022). Još od početka istraživanja balkanskih naučnika u osmanskim arhivima, ovi popisi stanovništva koji su započeti još u vrijeme sultana Mahmuda II 1827. godine, ostali su na neki način zapostavljeni. Radeći na najstarijim katastarskim popisima i kao svi osmanisti, uočavajući njihov nezaobilazan i višestran značaj za demografske analize i pored toga što se ne radi o popisu stanovništva u modernom smislu, autorica

Smajić je ocijenila da će prevod i priređivanje ovakvog popisa na temelju izvornog brojanja izuzetno značiti za jednu mikrosredinu kakvo je današnji prostor općine Visoko, ali i šire. Ključni rezultati ovog – osmanistički i vremenski zahtjevnog - poduhvata jeste činjenica da Visoko danas ne samo da ima popis svih muških lica naseljenih ili privremeno zatečenih na tom području, nego i izvor niza drugih informacija. Pored rodne linije zavedenih lica, koja se može pratiti zbog navedenih generalija (imena oca, prezimena, godine rođenja, smrti, preseljenja na drugu adresu ili odlaska na školovanje), rasporeda mahala, kuća i sela, ovi popisni defteri su, zahvaljujući radu dr. Smajić, izvor za istraživače različitih naučnih disciplina, ojkonima, stope nataliteta i mortaliteta, epidemija, migracija, esnafa zastupljenih u čaršiji, navika ljudi u kućama prema prisutnosti hizmećara, sezonskih radnika, organizacije mahala u smislu postojanja prvog i drugog muhtara, prvog i drugog imama mahalske džamije itd. Prije svih tih daljih istraživanja, ovim djelom je veliki dio porodica Visočke nahije dobio genealoški uvezan niz od kraja 18. st. do austrougarskih popisa, što je samo po sebi praktičan dokaz doprinosa autorice.

- Članci

Iz posljednjeg izbornog perioda dr. Ramiza Smajić ima 14 objavljenih radova, još dva u procesu izdavanja uz priložene potvrde izdavača, dva recenzentska teksta u publikacijama, jedan urednički predgovor, jedan stručni rad i prikaz. Analitikom članaka iz konkursnog materijala jasno je da dr. Ramiza Smajić ne samo uspješno naučno sistematizira veliki broj historiografski relevantnih informacija iz izvora za odabrane teme, nego i kritički ocjenjuje historiografske i osmanističke domete, smjernice i propuste.

- U radu „Gazi Husrev-beg u kontroverznim historiografskim perspektivama / Gazi Husrev-bey in controversial historiographical perspectives“ (Historijski pogledi, br. 7, Tuzla: CIMOSHIS, Centar za istraživanje moderne i savremene historije, 2022, 39-50) autorica na primjeru Gazi Husrev-bega pomjera granice predstavljanja znamenitih ličnosti bosanske historije osmanskog perioda iz okvira biografskih generalija i vojničke karijere. Jugoslavenska historiografija je imala neku vrstu rasporeda središta naučnih istraživanja (Zagreb za rad na latinskim, Sarajevo za rad na turskim, a Beograd za rad na vizantijskim

izvorima), dok je kraj 20. stoljeća razvio nove nacionalne historiografije koje iz svog ugla prilaze historiji osmanskog perioda. S obzirom na to da taj period čini zajedničku prošlost naroda velikog dijela Balkana, dr. Smajić u radu razmatra mogućnost na koji način i u kom obimu regionalne historiografije istražuju zajedničke historijske ličnosti i događaje. Percepcija lika i djela Gazi Husrev-bega je nesumnjivo ostala na margini temeljnih fakata povijesne zbilje 16. stoljeća. Autorica na uzorcima arhivske građe i reprezentativnim jedinicama domaće i inostrane historiografske literature predstavlja osnovnu tezu da i najutvrđenije činjenice iz prošlosti ne mogu izbjeći protivuriječnosti i diskutabilna tumačenja, u velikoj mjeri ovisna od ugla gledanja ili fokusa oblikovanog prema stereotipima, kroz paradigmu društvene svijesti, kao i interesima vremena i politike u nekim historiografskim krugovima. Kroz izdvojene primjere istraživačkih pristupa može se primijetiti da su oni u vezi sa nedovoljnim angažmanom naučnika u uključivanju istraživačkih rezultata u obrazovni sistem. Osim toga, bolonjski sistem je usitnio istraživačke teme i one su uglavnom vezane za današnje granice Bosne i Hercegovine što je apsurdno za Bosanski ejalet koji je činio jednu od većih administrativnih jedinica Osmanske države na Balkanu. Dr. Smajić podsjeća da su izmjene granica sa propašću Osmanske države ostavile veliki dio bosanskog naroda po drugim balkanskim prostorima i da o njihovom kolektivnom sjećanju i odnosu prema historijskim ličnostima uglavnom govore narodne pjesme, dok se istraživanje historijskih činjenica o istim temama prepušta nacionalnim historiografijama koje još uvijek zadržavaju antagonistički odnos prema Drugom. Zbog brojnih praznina u poznavanju i materijalnim tragovima prošlosti, mlade generacije istraživača u susjedstvu, ipak, postavljaju logična pitanja poput onog: Zašto se odricati osmanskog nasljeđa zbog kolektivne averzije prema Državi čiji su bili dio nekad. Prema onom što je istraženo i poznato o liku i djelu Gazi Husrev-bega, ta historijska ličnost može biti uzorak lokalnih i regionalnih istraživačkih tendencija. Samoizolacionizam je ono što autorica prepoznaje kroz bosanskohercegovačko iskustvo historiografskog pristupa tematici znamenitih ličnosti i događaja.

- Naučni interes za migracije autorica Smajić pokazuje kroz rad „Iseljavanje kršćana iz Bosanskog ejaleta (1683-1718) // Emigration of Christians from the Bosnian Eyalet (1683-1718)“ (*Historijski pogledi*, br. 8, Tuzla: CIMOSHIS, Centar za istraživanje moderne i

savremene historije, 2022, 17-43). Osim masovnih migracija muslimanskog stanovništva nakon osmanskog poraza pod Bečom 1683. godine, odvijali su se i kontinuirani pokreti kršćanskog stanovništva u suprotnom pravcu. U radu se prate kretanja nekih grupa kršćana, pretežno onih koji se odazivaju na biskupski poziv na naseljavanje opustjelih područja oko Pečuha, Segedina, Baje i okoline, ali i migracije drugog nemuslimanskog stanovništva prema mletačkoj teritoriji, kao i seobama u „Carske zemlje“ uslijed različitih političkih, ekonomskih i drugih faktora. Dok je mletačka vlast, novčano i investiturama poticala harambaše na dovođenje porodica u Dalmaciju, a austrijska dobijala predstavke svećenika bosanskih samostana o teškom položaju katolika, i osmanska vlast je kroz cijelo to vrijeme poduzimala aktivnosti da zaustavi prebjege, pa se u radu opisuju neki od postupaka i samih situacija. U radu se analiziraju dijametralno različiti brojevi nemuslimanskog stanovništva koje odlazi iz Bosne, jer je jasno da pojedini autori pretjeruju govoreći o brojkama do 200.000 samo katolika, npr. Komparirajući prosječan broj katolika u Bosni prije 1683. godine i pola stoljeća kasnije, dolazi se do prihvatljivog broja katolika iseljenika u odnosu na pretjerivanja nekih ljetopisaca. Autorica posvećuje pažnju i pitanju ko, ustvari, čini nemuslimane koji iz unutrašnjosti i sa granica Bosanskog ejaleta odlaze preko granice. U tom cilju, u radu se upoznajemo sa imenovanjima katolika i pravoslavaca od osmanske administracije nekim zajedničkim nazivima zbog čega je teško prema osmanskim izvorima dati definitivan broj katolika ili pravoslavaca u određenom periodu. Tome doprinosi odsustvo svećenih lica prema kojima bi se mogla odrediti konfesija. Ovom članku posebnu vrijednost daju podaci iz neobjavljenih izvora. Autorica govori i o rijetko obrađivanim grupama pokrštenih muslimana. Kao primjer gradova koji ostaju bez muslimanskog stanovništva uzimaju se i Požega, Osijek i Brod, u koje dolaze stotine katolika iz Sarajeva, Kreševa, Modriče, Vrhbosne. Pravoslavno i katoličko stanovništvo iz Hercegovačkog sandžaka naseljava se pretežno na prostoru Boke Kotorske. Pravoslavno stanovništvo iz Bačke i Baranje ide prema Slavoniji i Srijemu, ali isto tako i na osmanski teritorij. Autorica govori i o Vlasima koji su najčešći ratni izbjeglice iz Bosanskog ejaleta na prostor Dubrovačke Republike i to naročito u periodima Morejskog rata (1684-1699) i Mletačko-osmanskog (1714-1718).

- Poštujući hronološki red objavljivanja, ovdje navodimo članak „Enciklopedista Muhamed Enveri Kadić – vizije i pouke“ (*Pregled: časopis za društvena pitanja*, god. 63, br. 3, Sarajevo: UNSA, 2022, 127-133) koji govori o razlogu potpisivanja protokola o saradnji Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu i ugledne institucije za historijska istraživanja u Republici Turskoj Türk Tarih Kurumu. Riječ je o projektu priređivanja i objavljivanja regesti obimnog rukopisa *Tārīḥ-i Enveri, Historije Muhameda Enverije Kadića*. Činjenica da je s imenom i djelom ovog izvanrednog arhiviste, prepisivača, pjesnika, epigrafa i bibliofila detaljnije bio upoznat ograničen broj ljudi van oblasti orijentalistike, osmanistike i historije, ponukao je autoricu da u jednom sažetom obliku predstavi njegov lik, djelo i vizije.

- Članak „Ustanova ilmihaber između tradicije i administrativne prakse: primjer Mostara i okoline“ (u: *Slovo o Mostaru: Zbornik radova sa 5. međunarodne naučne konferencije posvećene stvaralaštvu hercegovačkih autora*, Mostar, 20. i 21.10. 2021., Mostar, 2022, 265-280) odnosi se na instituciju koja je ostala na margini stručnih istraživanja, iako je dugoročno bila prisutna i u administrativnoj praksi i u privatnom životu. U želji da približi tu formu na osnovu informacija iz arhivske građe i stručne literature, autoricu je zaintrigiralo i pitanje da li je ta ustanova prerasla posve u tradicijski element i kao takva sačuvala samo etnološku karakteristiku života u određenom periodu prošlosti, ili je ostala sačuvana u administrativnoj praksi kasnijih sistema. Po navici da temu uvijek slikovito smjesti u realni kontekst, autorica Smajić nas podsjeća da šira javnost danas ne samo da pojednostavljuje šerijatsku praksu u smislu dopuštenja i zabrana (harama i halala, onoga što jeste i što nije džazid/dozvoljeno), nego skoro i ne osjeća potrebnim da ima osnovna znanja o uslovima za pojedina dopuštenja, o procedurama, institutima i običajnoj praksi. To je neobično iz više razloga, budući da se ne radi o nečemu što je vezano samo za vrijeme dok je šerijat bio na snazi kao državni vjerezakon, nego često o pozitivnoj običajnoj praksi naslijeđenoj iz predosmanskog vremena ili o simbiotičnim rezultatima velikih migracijskih tokova preko prostora jugoistočne Evrope. U tom smislu iz rada izdvajamo posebnost bosanskog društva svih konfesija, a to je svojevrsna konzervativnost pokazivana još od srednjeg vijeka preko novog, pa do danas u sferi porodičnih odnosa. Iz više primjera autorica izdvaja onaj gdje je naše društvo bilo uvijek uzdržano u pogledu vjenčanja u bližoj

rodbini bez obzira na konfesiju. Svaka od vjera kojoj je pripadalo stanovništvo ovih prostora, poticala je ženidbe/udaje uz poštovanje najmanje četiri koljena rodne udaljenosti. Zanimljiv primjer dr. Smajić daje iz života bošnjačkih muhadžira u Turskoj koji nikad nisu prihvatili praksu turskih vjenčanja u okviru bliže porodice.

- Dr. Ramiza Smajić je autorica historijske monografije *Bosanska krajina: historija, legende i mitovi*, pa je „Urednički predgovor“ (koautorski sa: Marijeta Rajković Iveta u: *Identitet/i muslimana u Cazinskoj krajini*, autorice Lejle Hairlahović-Hušić, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Sarajevo: Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu, 2021, 7-14) poglavlje u knjizi/stručni rad sa primijenjenim historiografskim i etnološkim pristupom u predstavljanju teme koja se proteže od prvih identitetskih naznaka muslimana u Cazinskoj krajini do današnjeg dana. Autorica Hairlahović-Hušić je kao interdisciplinarno obrazovan magistar uradila doktorsku radnju iz etnologije, ali je preminula prije odbrane. Kourednice su, radeći na ovom ocijenjenom ali neodbranjenom rukopisu, komparativnim metodama uredile tekst koji pokazuje da je kod brojnih kazivača najjače istaknuta primordijalnost regionalnog identiteta „Krajišnici“ u odnosu na vjerski. Pored svega, zbog historijskog nasljeđa, ratova i međubošnjačkog sukoba i danas postoje sporovi oko sadržaja pojma M/musliman, Bošnjak, a što je još uočljivije kod iseljenika kod kojih je islamski identitet u velikoj zavisnosti od uzroka i vremena migracija.
- Članci „Stereotipi dugog trajanja iz sfere religijskog i nacionalnog“ (u: *Odnos religije spram politike i nacije*, simpoziji: Religija i politika, održan 2018. i Religija i nacija, održan 2019. godine; Zagreb: Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 2020, 263-273) i „Putevi relativiziranja bošnjačkog identiteta“, (*Bošnjačka pismohrana*, Časopis za povijest i kulturu Bošnjaka u Hrvatskoj, sv. 18, br. 46/2019, Zagreb: Bošnjačka nacionalna zajednica za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju, 206-215) povezani su zajedničkim osnovom diskursa o religijskom identitetu kroz povijest i potrebi sagledavanja višedimenzionalnosti pojmova iz sfere nacionalnog i religijskog. Autorica Smajić kroz oba rada naglašava nužnost poznavanja suštinskog značenja pojmova iz sfere nacionalnog i religijskog u kontekstu vremena u kojem su se koristili ili koriste, ali i teorijskih osnova o svakovrsnim i brojnim identitetima koji se ne smiju miješati sa slojevitošću nekog određenog identiteta.

Poseban problem balkanskog društva u najširem smislu predstavlja davanje naciji aureola iskonskog identiteta iako se zna za kasno buđenje nacionalne svijesti. Analogno tome ustrajava se, npr. na potpunom negiranju etničkog identiteta u prednacionalno doba za neke narode. S druge strane se stereotipno etiketiraju muslimani kao Turci, stranci dakle. Kod muslimana, pak, dolazi do prerastanja tog pojma iz osjećaja vjerske saidentifikacije u jednom vremenu do faktičkog negiranja tog sadržaja u drugom. Uz odgovarajuće primjere iz svakodnevnice ovi radovi drže pažnju i naučne i laičke javnosti koja je zainteresirana za historijsko nasljeđe, tradicijske kulture, muslimanski način života, običajne prakse koje su preživjele do danas unutar porodica.

- „Contemporary Ottoman Studies in Bosnia and Herzegovina : Standards and Achievements/Savremena osmanistika u Bosni i Hercegovini : standardi i dometi“ (u: Osmanlı idaresinde Balkanlar II, Konya Selçuk Üniversitesi Osmanlı Tarihi ve Medeniyeti Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları: 5, Konya, 2020, 277-284) i „Bosna u osmanističkom fokusu; Paralele jugoslovenskog i postjugoslovenskog perioda“, (*Historijski pogledi/Historical views* 2 (god. 2), Tuzla: CIMOSHIS, Centar za istraživanje moderne i savremene historije, 2019, 242-249) sastavni su dio već ranije početih analiza oko osmanističke problematike na domaćem i vanjskom terenu. Autorica Smajić u oba rada naglašava da je prošlo posve dovoljno vremena od međunarodnog priznanja Bosne i Hercegovine kao samostalne države van Jugoslavije, te da je to sasvim prikladan period za uporednu analizu historiografskih rezultata. U radu iz 2019. godine pažnja je posvećena osmanističkoj obradi bosanskog prostora u različitim društvenim okvirima, finansijskim i kadrovskim kapacitetima, afinitetima i ideološkim usmjerenjima. Autorica kritički uočava da su neke oblasti naučnog rada, naravno, imale prirodan slijed aktivnosti, u nekim je nužno moralo doći do prilagođavanja, dok su pristupi i fokusi na nekim poljima razvili posve nove oblike u duhu savremene osmanistike. Sve to je prikazano u nekoliko praktičnih iskustava na polju osmanističkog rada kako u jugoslavenskom tako i postjugoslavenskom periodu. U radu iz 2020. godine, istom metodologijom se pokušava definirati stanje osmanističkog rada u regionalnom kontekstu, naravno, uz nekolicinu primjera među kojima dominiraju neodgovarajuća terminologija i nepojmljivo sužena tematska obrada kulturnog nasljeđa i tradicije do potpunog zaobilaženja nekih pitanja.

- Članci „Medrese u Osmanskom carstvu“ (u: Zbornik naučne konferencije *Podrinjska medresa u Zvorniku*, Zvornik, 03.11.2021., Tuzla: Institut za društvena istraživanja, Muftijstvo tuzlansko; Zbornik : Medžlis Islamske zajednice) i „Identitetske označenosti stanovništva Donje Azizije s kraja 19. stoljeća“ (u: Zbornik radova sa konferencije „Islamska kultura i tradicija u Orašju od sredine 19. stoljeća do danas“, Orašje: Medžlis Islamske zajednice i Tuzla: Institut za društvena i religijska istraživanja) su radovi koji su recenzirani, prihvaćeni i pripremljeni za objavljivanje tokom 2023. godine. Komisiji su dostavljene potvrde izdavača tih naučnih radova.

Personalna bibliografija dr. Ramize Smajić ima priličan broj recenzentskih tekstova i predgovora, što takođe govori o dijapazonu njenog naučnog interesovanja i praćenju njenog rada. Pored stalnih recenzentskih usluga za domaće i strane naučne časopise, u proteklom izbornom periodu od 1.10. 2019. godine objavljeni su i njeni

- **Recenzentski tekstovi i predgovori unutar publikacija:**

1. Mevlida Serdarević, *Priče i legende bošnjačkih porodica iz Konjica, Počitelja, Sarajeva i još nekih mjesta*, Sarajevo, 2022, 400-404.
2. Dženan Jusić, *Dizdari – Jusići*, Sarajevo, 2022, 9-11.
3. Antun Hangi, *Život i običaji muslimana u Bosni i Hercegovini*, jubilarno izdanje, Sarajevo: Dobra knjiga, 2021, 5-9.

Kontinuirano istraživanje i praćenje novije literature, kao i želju da približi nove naslove široj javnosti, autorica pokazuje kroz redovne stručne osvrte na takve jedinice. U proteklom izbornom periodu objavljeni su sljedeći

- **Stručni radovi, osvrti i prikazi:**

1. „Učiteljski kadar na pragu Istoka i Zapada“ (Mujo Košić, *Leksikon učitelja i učiteljica osnovnih škola u Sarajevu od 1878. do 1918. godine*, Sarajevo, 2020), *Pregled*, časopis za društvena pitanja, 2/LXIII, Univerzitet u Sarajevu, 2022, 181-186.
2. „Visoko i okolina kroz historiju II : Osmanski period“ Grupa autora, Visoko: Zavičajni muzej, 2021, *Radovi Zavičajnog muzeja Visoko*, br. 2, 2022, 261-266.
3. „Bilo bi bolje da nismo uopće došli i da nismo ništa učinili“, (Ansel Guillaume, *Vent Glacial sur Sarajevo, Memoires de Guerre, Paris, Les Belles Lettres, 2017.*), *Historijski pogledi/Historical views* br. 4 (god. III), Tuzla: *CIMOSHIS*, Centar za istraživanje moderne i savremene historije, 2020, 307-309

Autorica ima sekundarno autorstvo kroz sljedeće objavljene jedinice:

1. Knjiga prevoda dokumentarne publikacije za savremenu historiju (sa francuskog jezika): Ansel Guillaume, *Ledeni vjetar nad Sarajevom*, Sarajevo: Dobra knjiga, 2021.
2. *Reis Džemaludin Čaušević : prosvjetitelj i reformator*, (Enes Karić, Mujo Demirović, Mehmed Džemaludin Čaušević, Ramiza Smajić), 2. izd., Sarajevo: El-Kalem: Tugra, 2022.

III Naučnoistraživački projekti i aktivnosti u periodu od prošlog izbora u zvanje do danas

- **Projekti:**

1. „Migracijski tokovi, društveno-političke prilike u Bosanskom ejaletu 1683-1718“; individualni naučnoistraživački projekat, realiziran u okviru rada Instituta za historiju;

status: završen (ovjerena kopija *Odluke o završetku projekta br. 01-01/764/19* od 11. 11. 2019. godine)

2. „Osmanski popisni defteri stanovništva Visokog i okoline iz 1850. godine“; individualni projekat u Institutu za islamsku tradiciju Bošnjaka pod koordinacijom direktora instituta, dr. Ferida Dautovića; status: završen novembra 2022.; (*Potvrda o završenom projektu 18-10-8/23* od 03. 02. 2023.)
3. Aktuelni projekat „Stanovništvo Bosanskog ejaleta 1718-1739.“; individualni naučnoistraživački projekat, realizira se u okviru rada Instituta za historiju; status: u predviđenoj realizaciji do 2024. godine.
4. Aktuelni projekat „Antroponimi orijentalnog porijekla kao dio jezičkog nasljeđa i izraz kulturne prepoznatljivosti“, naučnoistraživački projekat Bošnjačkog instituta; status: u predviđenoj realizaciji do kraja 2023. godine.

Tokom proteklog izbornog perioda dr. Ramiza Smajić je održala sljedeća:

- **Javna predavanja**

1. U povodu obilježavanja Dana grada Sarajeva, 05.04.2022.
Tema: „Uloga i značaj Gazi Husrev-bega u izgradnji Sarajeva“
Organizatori: Općina Novi Grad Sarajevo i Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu
2. U sklopu obilježavanja 486. godišnjice Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu i promocije projekta priređivanja i objavljivanja regesti *Tārīh-i Enveri, Historije* Muhameda Enverije Kadića, 13. 01. 2023. godine
Organizator: Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu

Dr. Ramiza Smajić aktivno učestvuje na naučnim skupovima, pozivnim konferencijama i kongresima u zemlji i inostranstvu. U periodu od 1. 10. 2019. dr. Ramiza Smajić je imala devet:

- Učešća na naučnim skupovima, kongresima i konferencijama:

1. Treći međunarodni kongres INOCTE *New Tendencies in Ottoman Researches*, u organizaciji Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Seldžučkog univerziteta u Konyi, 04.-08.09.2019. Izlaganje pod naslovom: „Savremena osmanistika u Bosni i Hercegovini : Standardi i dometi“
2. Međunarodna naučna konferencija *Migracije i njihov uticaj na društvena i prirodna kretanja na širem području Brčkog od početka XVII do kraja XX stoljeća*, Brčko, 13.-14.09.2019. godine; Izlaganje pod naslovom: „Brčko i okolina kao tranzitni prostor u nekoliko decenija nakon Bečkog rata“
3. Naučni skup *Dani Gazi Husrev-begovih hajrata*, Sarajevo, 22.09.2021., u organizaciji: Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu, Historijskog arhiva Sarajevo, Orijentalnog instituta i Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu. Izlaganje pod naslovom „Gazi Husrev-beg u kontroverznim historiografskim perspektivama“
4. Naučni skup *Slovo o Mostaru*, Mostar, 20.10.2021., u organizaciji Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“. Izlaganje pod naslovom „Ustanova ilm-i haber između tradicije i administrativne prakse: primjer Mostara i okoline“
5. Naučna konferencija *Podrinjska medresa u Zvorniku*, Zvornik, 03.11.2021., u organizaciji Instituta za društvena i religijska istraživanja, Medžlisa Islamske zajednice Zvornik i Muftijstva tuzlanskog. Izlaganje pod naslovom „Medrese u Osmanskom carstvu“
6. Naučni skup *Šejh Abdulvehab Ilhamija Žepčak: 200 godina od smrti*, Travnik, 11.12.2021., u organizaciji Instituta za bošnjačke studije BZK „Preporod“, Instituta za jezik UNSA,

Orijentalnog instituta UNSA, Direkcije i općinskog društva BZK „Preporod“ u Travniku i Žepču. Izlaganje pod naslovom „Jesu li *sejjidi* uvijek *Sejjidi* u bosanskoj prošlosti?“

7. Međunarodna naučna konferencija *Romantizam u slavenskim književnostima i kulturama*, 28.-30. novembar 2022. godine, u organizaciji Wydział Filologii Polskiej i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Instytut Filologii Słowiańskiej UAM. Izlaganje (u koautorstvu sa prof. dr. Remzijom Hadžiefendić-Parić), pod naslovom „Putopisna inskripcija Bosne i bosanskog u 19. stoljeću“
8. Naučno-stručna konferencija *Islamska kultura i tradicija u Orašju od sredine 19. stoljeća do danas*, Orašje, 7.12.2022., u organizaciji Medžlisa Islamske zajednice Orašje, Instituta za društvena i religijska istraživanja i Muftijstva tuzlanskog Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Izlaganje pod naslovom „Identitetske označenosti stanovništva Donje Azizije s kraja 19. stoljeća“
9. Naučna konferencija *450 godina Gazi Turali-begova vakufa*, Tuzla, 13-14.12.2022., u organizaciji Muftijstva tuzlanskog, Instituta za društvena i religijska istraživanja i Medžlisa Islamske zajednice Tuzla. Izlaganje pod naslovom „Neka demografska obilježja Bosne 16. stoljeća“

U periodu od prošlog izbora u zvanje do danas dr. Ramiza Smajić je bila član redakcije časopisa *Prilozi* br. 49 Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu, a aktuelno je član redakcije časopisa *Radovi Zavičajnog muzeja Visoko* i *Istorijski zapisi* Istorijškog instituta Univerziteta Crne Gore.

Dr. Ramiza Smajić je sa prof. dr. Marijetom Rajković Iveta kourednica monografije: Lejla Hairlahović-Hušić, *Identitet(i) muslimana Cazinske krajine*, Zagreb: Filozofski fakultet, Sarajevo: Institut za historiju, 2021.

IV

Prijedlog s obrazloženjem

Cjelokupni naučnoistraživački rad i fokus dr. Ramize Smajić od 1990-ih godina usmjereni su i prvenstveno vezani za historiju Bosne pod osmanskim upravom, ali i osmanistiku, historiju Osmanskog carstva, civilizacija i kultura prostora koji su ga činili. Personalna bibliografija dr. Smajić (priloženi popis sa izvora: COBISS.BH – Virtual Library of Bosnia and Herzegovina, IZUM.SI) čak i u selektivnom obliku svojim obimom i tematskom širinom reprezentira kontinuiran, zreo i produktivan akademski put na iskustvenoj podlozi historičara i orijentaliste (arabiste i turkologa).

Dr. Ramiza Smajić kroz svoje objavljene monografije i radove posebnu pažnju posvećuje nedovoljno ili nikako obrađenim temama, historijskoj demografiji, svakodnevnici ljudi u stoljećima osmanske uprave, karakteru društvenih, političkih i ekonomskih sistema, institucija, simbiozi kultura domicilnog i muhadžirskog stanovništva, stvaranju i uzrocima tog stvaranja stereotipnih pogleda i tumačenja pojava i procesa, karakterističnom funkcionisanju određenih sredina, vjerovanjima, tradicijskom sinkretizmu, identitetskoj problematici kroz povijest i nizu drugih pitanja. Radove zasniva na arhivskim izvorima što za osmanistu u startu znači strpljiv i spor rad koji često znači odgonetanje grafije riječi i sadržaja dokumenata. Osim relevantnosti literature, u radovima kandidatkinje Smajić se primjećuje i stalno praćenje svjetske historiografske produkcije. Izrazi zahvalnosti u publikacijama kolega govore o kandidatkinji- kao saradniku kojem se često obraća za pomoć i koji na to rado odgovara.

Cijeneći sve navedeno i na osnovu zakonskih uslova za izbor u naučna zvanja na Univerzitetu u Sarajevu, Komisija konstatira da kandidatkinja dr. Ramiza Smajić ispunjava uslove za izbor u zvanje *viši naučni saradnik za stariju historiju (osmanski period)*.

U skladu s tim, Komisija sa zadovoljstvom predlaže Vijeću Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu da usvoji Izvještaj Komisije i da kandidatkinju dr. Ramizu Smajić izabere u zvanje *Viši naučni saradnik za stariju historiju (osmanski period)*.

KOMISIJA

Prof. dr. Senaid Hadžić, predsjednik

Akademik Dragi Gjorgiev, član

.....
Dr. sc. Safet Bandžović, naučni savjetnik, član

U ....., ... 2023. godine.